

«Согласовано»

ЗД по УВР У.Р.Багаева

« 31 » августа 2020г.

Принято

на педагогическом совете № 1

« 31 » августа 2020г.

«Утверждаю»

Директор Ж.Ш.Пибилова

« 31 » августа 2020г.

Рабочая программа

по литературному чтению на родном языке на 2020-2021 учебный год.

Класс: « 3 »

Количество часов: 68

Используемый учебник: „Литературон касынад“ Дзанарова З.

Учитель: Бугинова Д.С.

Кусæн программæ

Ирон литературæйæ

3 кълас

Æмбарынгæнæн фыстæг

Кусæн программæ арæст у ног стандарты домæнтæм гæсгææмæ ЮНЕСКО-йы кафедрæйы арæст ахуырадон комплекты бындурыл. Ирон литературон кæсынадæн лæвæрд цæуы къуыри 2 сахаты (æдæппæт 34 ахуырадон къуырийы-68 сахаты)

Сывæллæтты алывæрсыг рæстæн райдайæн скъолайы æрцæуы.

Уымæ гæсгæ ирон æвзаг ахуыр кæныны хъуыддаг арæст у ахæм нысан æмæ хæстæ сæххæст кæнынмæ:

- хъуамæ сывæллæттæ сæ кæрæдзимæ иронау дзурын сахуыр уой. Уый тыххæй та хъæуы фидар фæлтæрддзинад кæсын, фыссын æмæ хъуыды кæнынæй;

- иумæйаг ахуырадон зонындзинæдтæ бæрзонддæр кæнын; ныхасы рæзтыл кусын; фылдæр базонынмæ æмæ интеллект уæрæхдæр кæнынмæ тырнын;

- мадæлон æвзаджы фæрцы сывæллоны алывæрсыгæй хъомыл кæнын;

- хъазты хуызы сывæллæтты эмоционалон уавæр рæзын кæнын;

- зонындзинæдтæ фылдæр кæнынмæ тырнындзинад рæзын кæнын.

Куыд зонæм, афтæмæй æппæтæй хуыздæр фадат уыцы нысанта сæххæст кæнынæн ис кæсыны урокты.

Ног (дыккаг фæлтæры) стандартты домæнтæ сты, цæмæй Уæрæсейы цæрæг алы адæмæн дæр йе 'взаджы кад сæхи 'хсæн бæрзонддæр ист æрцæуа, цæхгæр фæхуыздæр уа мадæлон æвзаг ахуыр кæныны хъуыддаг. Уыцы хæстæ та æххæст кæны райдайæн скъола.

Кæсыныпрограммæйы сæйраг идея у скъоладзауы ахуыры процессы сæйраг архайæг уæвынмæ сразæнгард кæнын.

Кæсыны программæйы сæйраг хицæндзинад – скъоладзаутæн комплексон æгъдауæй литературон кæсынады æгъдæуттæ бацамонын.

Кæсыны программæйы спецификонхицæндзинæдтæ:

- текстыл куыст куыд ныхасы иуæгыл;

-литературон уацмысты дзырдты аивдзинадæмбарынаæмæ сын сæхицæндзинæдтæ жанртæм гæсгæ иртасын;

-уацмысы æвзаг æмæ сывæллæтты ныхасыл уыцы иумæ куыст;

-уацмысыл æмæ сывæллæттæн фыст чингуытыл иумæйагæй кусын;

-сывæллæттæн тексты тыххæй зонындзинæдтæ дæттын, æмæ аивадон - литературон уацмысты мидис æмбарын кæнгæйæ сабиты миддуне хъæздыгдæр кæныныл куыст.

Программæ домæ, цæмæй скъоладзаутæ базонæй тексты сæйрагдæр хъуыды рахицæн кæнын, уацмысы мидис хи ныхæстæй радзурын, дзырдты нысаниуæг зонин, текстæн йæ аивадон æууæлтæ рахатын; сахуыр уой хъуыды кæнын, рæза сæ аивадон æнкъарынад, цымыдис æмæ разæнгæрд кæной чиныг кæсынмæ.

Кæсыны программæйы сæйраг нысан: сабиты чиныг кæсынмæ разæнгæрд кæнын ; ирон, уырыссаг ама æппæтдунеон литературæйы хуыздæр уацмысты фæрцы сывæллæтты миддуне хъæздыгдæр кæнын.

Кæсыны программæйы сæйраг хæстæ:

1. скъоладзауты дзырдгай хъæрæй кæсын ахуыр кæнын;
2. чиныг кæнæ хицæн уацмысы мидис æмбарын;
3. литературон уацмыстæ жанртæм гæсгææвзарын зонин;
4. сывæллæттæн фыст литературæйы зындгонддæр авторты зонин; цы уацымстæ ахуыр кæнынц, уыдонæ авторты зæрдыл дарын.
5. уацмысы архайдзжыты мидуавæр æнкъарын;
6. цардмæ эстетикон æнкъарæнтæ гуырын кæнын;
7. сывæллæтты дунæмбарынад уæрæх кæнын;
8. сывæллæтты ныхас хæздыг кæнын;
9. скъоладзауты чиныг кæсынмæ разæнгæрд кæнын.

2. Текстыл кусгæйæ сывæллæтты ныхасы арæхстдзинад рæзынгæнæн мадзæлттæ:

1. Кæсыны навиктæрæзын кæнын:

- раст æмææмбаргæ каст;
- дзырдгай каст;
- хуыздæр кæсæджы конкурстæмæ ерыстæ аразын;
- тагъд кæсыныл фæлтæрын.

2. Аив кæсын æмæ дзурын:

- хъæрæй æмæ хинымæры каст;
- раст дикции аразын, хъæлæсонтæмææмхъæлæсонты раст артикуляцийыл куыст;
- тагъддзуринагтæкæсын;
- орфоэпийы нормæтæ ахуыр кæнын;
- рольтæм гæсгæкæсын.

3. 2-æм къласы «Литературон кæсынады» сæйраг ахуыргæнинаг æрмæг (68 сах.)

Сæрды мысинæгтæ (5сах.). Дуне у уыци-уыцитæй конд, уыдонмæ сызгæрин дæгъæл – зонд (3сах.). Байрай, бæркаджын бурз фæззæг!(5сах.). Мæргътææмæ цæрагойты дунейы(10сах.).). Скодта Митын Лæг йæ урс кæрц(10сах.). Кæмæн цы...(4сах.).Хорз зæрдæйæн – уарзт (7сах.). Чи фехъуыста диссæгтæ, диссæгтæ – тæмæссæгтæ?(4сах.). Æфтауы бæстæ дидинæг, сыфтæр!(6сах.).Уæлахизы бæрæгбон(5сах.). Кæм райгуырдатæн, мæхи кæм базыдтон(7сах.). Уæлæмхасæн æрмæг(2сах.). Фольклоры чысыл хуызтæ: уыци-уыцитæ, æмбисæндтæ, нымайæнтæ, ирхæфсæнтæ. Адæмон сфæлдыстад: адæм æмæ цæрагойты тыххæй аргъæуттæ. Палиндромтæ. Аив литературон жанртæ(басня, радзырд, аргъау, æмдзæвгæ). Зымæг, фæззæг, уалдзæг æмæ сæрды тыххæй уацмыстæ.

Ирон сывæллæттæн чи фыста, уыцы классикты сфæлдыстад (Хетæгкаты Къоста, Гæдиаты Секъа, , Коцойты Арсен, Цæрукъаты Валодя, Дзесты Куыдзæг æмæ иннæтæ). Нырыккон фысджыты сфæлдыстад (Джыккайты Шамиль, Чеджемты Геор, Къадзаты Станислав æмæ иннæтæ). Уацмысты мидис. Аргъæутты геройты фæлгонцтæ; сфæлдыстадон хæслæвæрдтæ(радзырд кæронмæ ахæццæ кæнын, сæргонд æрхъуыды кæнын æмæ а.д.); уацмыс аивгæнæн мадзæлттæ.

Сабидуджы тыххæй уацмыстææмæ сæ автортæ. Уырыссаг литературæйææрбайсгæ уацмыстæ. Сæ авторты сын зонын(Е. Пермяк, К. Ушинский, М. Зощенко æмææнд.). Зæрдывæрдæй ахуыргæнинаг æрмæг æмæ кæсыны æрмæг.

№	Сах	Факт	Урочы темæ	Урочы тип	Равзаринаг фарстатæ	Скъоладзауты зонындынаедтаем домæнтæ
	Сæрды мысинæгтæ (3сах)					
1.	1		Хетагкаты Къ. «Сæрд». Тагъддзуринаг.»	Ног темæ ахуыр кæныны урок	Авторты царды хабæрттæ. Уацмысты жанртæ зонын. Æрдзы рæсугъддзинад æмæ хъæздыгдзинад æмбарын æмæ йын аргъ кæнын. Чиынды нывмæ гæсгæ сæрды тыххæй чысыл радзырд саразын. Тагъдзуринаг бахъуыды кæнын.Æмдзæвгæ зæрдывæрдæй сахуыр кæнын. Астемыраты Изеты 4 æмæ 5-рæнхъонтæй иу зæрдыл бадарын.	Зонын: цæмæй райы поэты зæрдæ; æрдзы хъæздыгдзинад куыд равдыста æмæ ног дзырдты нысаниуæг Арæхсын: хъæугæ уацмыс ссарынмæ, æмдзæвгæйы мидис зонын æмæ йæ зæрдывæрдæй дзурын, тагъддзуринаг раст кæсын æмæ дзурын.
a.	1		Астемыраты И. «Сæрдыгон нывтæ"	Ног æрмæг	. Æрдзы рæсугъддзинад æмæ хъæздыгдзинад æмбарын æмæ йын аргъ кæнын. Чиынды нывмæ гæсгæ сæрды тыххæй чысыл радзырд саразын.	Зонын: цæмæй райы поэты зæрдæ; æрдзы хъæздыгдзинад куыд равдыста æмæ ног дзырдты нысаниуæг Арæхсын: хъæугæ уацмыс ссарынмæ, æмдзæвгæйы мидис зонын æмæ йæ зæрдывæрдæй дзурын, тагъддзуринаг раст кæсын æмæ дзурын
b.	1		Аргъау «Рувас æмæ уæрыкк» Æмбесонд. Ирхæфсæн	Ног æрмæг	Жанр: аргъау. Цæмæн у аргъау? Афæдзы афонтæй кæцыты цæуы архайд? Аргъау æмæ литературон аргъауы хицæндзинад æмбарын. Текст хи ныхæстæй дзурын, хайттыл æй дих кæнын зонын. Уацмысы сæйраг хъуыды.	Зонын: уасмысты сæргæндтæ, жанртæ, сæ авторты нæмттæ, сæ сæйраг мидис, нывмæ гæсгæ чысыл радзырд аразын. Арæхсын:
2.	1		Чеджемты Г. «Сызгъæрин лæппу» (скъуыддзаг1-аг хай). Текст.	Ног æрмæг	Уацмысы жанр зонын. Ирбег Айсеты фæдзæхст куыд æххæст кодта? Цы йын бафæдзæхста нана æмæ цæмæн? Радзырды 1-аг хайæн ног сæргонд æрхъуыды кæнын. Тексты мидис кæронмæ радзурын. Цæмæн æй схуыдта автор «Сызгъæрин лæппу?» Текст æмбаргæ каст кæнын. йæ сæйраг хъуыды йын æмбарын.	– уацмыс аив, раст, æмæ æмбаргæ кæсынмæ – уацмысы темæ æмæ сæйраг хъуыды рахицæн кæнынмæ; – ирхæфсæн зæрдывæрдæй ахуыр кæнынмæ; – текст хи ныхæстæй дзурынмæ, хайттыл æй ди кæнынмæ, пылан ын аразынмæ
3.	1		Орхан æмæ Ирбеджы фембæлд	Ног æрмæг	Автор. Уацмысы жанр. Аргъауы сæйраг хъуыды. Аргъауы миниуджытæ. Куыд	Зонын: цæмæй райы поэты зæрдæ; æрдзы хъæздыгдзинад

					бамбæрстат-мæй къахыр кæд æмæ цæмæн вæййы?	куыд равдыста æмæ ног дзырдты нысаниуæг Арæхсын: хъæугæ уацмыс ссарынмæ, æмдзæвгæйы мидис зонын æмæ йæ зæрдывæрдæй дзурын, тагъддзуринаг раст кæсын æмæ дзурын
4.	1		Абеты чиныджы лæвар	Ног æрмæг	Автор. Уацмысы жанр. Аргъауы сæйраг хъуыды. Аргъауы миниуджытæ. Куыд бамбæрстат-мæй къахыр кæд æмæ цæмæн вæййы? Æцæгдзинадæй та дзы цы ис? Бацеу-бацеу зæрдыл бадарын.	Зонын: уасмысты сæргæндтæ, жанртæ, сæ авторты нæмттæ, сæ сæйраг мидис, нывмæ гæсгæ чысыл радзырд аразын. Арæхсын: – ирхæфсæн зæрдывæрдæй ахуыр кæнынмæ; – текст хи ныхæстæй дзурынмæ, хæйттыл æй ди кæнынмæ, пълан ын аразынмæ - тексты сæйраг хъуыды хицæн кæнынмæ.
5.	1		Туркмæ лыгъд адæмы цард	Ног æрмæг	Автор. Уацмысы жанр. Аргъауы сæйраг хъуыды. Аргъауы миниуджытæ. Куыд бамбæрстат-мæй къахыр кæд æмæ цæмæн вæййы? Æцæгдзинадæй та дзы цы ис? Бацеу-бацеу зæрдыл бадарын.	Зонын: уасмысты сæргæндтæ, жанртæ, сæ авторты нæмттæ, сæ сæйраг мидис, нывмæ гæсгæ чысыл радзырд аразын. Арæхсын: – уацмыс аив, раст, æмæ æмбаргæ кæсынмæ – уацмысы темæ æмæ сæйраг хъуыды рахицæн кæнынмæ; - тексты сæйраг хъуыды хицæн кæнынмæ.
6.	Дуне у уыци-уыцитæй конд, уыдонмæ сыгъзæрин дæгъæл – зонд (3 сах)					
7.	1		Эзоп «Рувас æмæ сæгъ» (басня). Æртæ	Ног æрмæг	Жанр:Басня. Чи уыд Эзоп? Текст кæсын æмæ йæ хи ныхæстæй дзурын. Чиныджы ныв басняйы кæцы хаймæ ахæссæн ис?	Зонын: - уасмысты сæргæндтæ; -жанртæ, авторты нæмттæ;

			зондабийы(англиса г фольклорæй)		Басняйы сæйраг хъуыды. Сæгъæй рувасæй чи уыди зонджындæр.	-сæйраг мидис; -сæрды мæйты нæмттæ Арæхсын: – уацмыстæ аив, раст, æмæ æмбаргæ кæсынмæ; -тагъддзуринагтæ рæвдз æмæ раст дзурынмæ
8.	1		«Санаты Сем» Чеджемты Г	Ног æрмæг	Автор. Уацмысы жанр. Аргъауы сæйраг хъуыды. Аргъауы миниуджытæ. Куыд бамбæрстат-мæй къахыр кæд æмæ цæмæн вæййы? Æцæгдзинадæй та дзы цы ис? Бацеу-бацеу зæрдыл бадарын.	Зонын: цæмæй райы поэты зæрдæ; æрдзы хъæздыгдзинад куыд равдыста æмæ ног дзырдты нысаниуæг Арæхсын: хъæугæ уацмыс ссарынмæ, æмдзæвгæйы мидис зонын æмæ йæ зæрдывæрдæй дзурын, тагъддзуринаг раст кæсын æмæ дзурын
9.	1		Семы таурæгътæ	Ног æрмæг	Автор. Уацмысы жанр. Аргъауы сæйраг хъуыды. Аргъауы миниуджытæ. Куыд бамбæрстат-мæй къахыр кæд æмæ цæмæн вæййы? Æцæгдзинадæй та дзы цы ис? Бацеу-бацеу зæрдыл бадарын.	Зонын: цæмæй райы поэты зæрдæ; æрдзы хъæздыгдзинад куыд равдыста æмæ ног дзырдты нысаниуæг Арæхсын: хъæугæ уацмыс ссарынмæ, æмдзæвгæйы мидис зонын æмæ йæ зæрдывæрдæй дзурын, тагъддзуринаг раст кæсын æмæ дзурын
10.	1		М. Зощенко «Æппæты сæйрагдæр»	Ног æрмæг.	Йæ автор æмæ тæлмацгæнæг. Æнæзонгæ дзырдтыл куыст. Уацмысы сæйраг хъуыды. Цæуыл мæт кодта Андрейы мад? Тæппуд уæвын цæмæй æвзæр у? Цы у æппæтæй сæйрагдæр, авторы хъуыдымæ гæсгæ, сывæллоны хъомылады? Радзырды мидисмæ гæсгæ цыбыр сочинени ныффыссын сабитæн сæхи миниуджыты тыххæй.	Зонын: цæмæй райы поэты зæрдæ; æрдзы хъæздыгдзинад куыд равдыста æмæ ног дзырдты нысаниуæг Арæхсын: хъæугæ уацмыс ссарынмæ, æмдзæвгæйы мидис зонын æмæ йæ зæрдывæрдæй дзурын, тагъддзуринаг раст кæсын æмæ дзурын.

11.	1		Андрей ләппуйы куыд фервæзын кодта		Автор. Уацмысы жанр. Аргъауы сәйраг хъуыды. Аргъауы миниуджытæ. Куыд бамбæрстат-мæй къахыр кæд æмæ цæмæн вæййы? Æцæгдзинадæй та дзы цы ис? Бацеу-бацеу зæрдыл бадарын.	Зонын: цæмæй райы поэты зæрдæ; æрдзы хъæздыгдзинад куыд равдыста æмæ ног дзырдты нысаниуæг Арæхсын: хъæугæ уацмыс ссарынмæ, æмдзæвгæйы мидис
12.	1		Джыккайты Ш. «Хæмæты балц сахармæ». Къадзаты С. «Мæстæймарæн».	Ног æрмæг	Уацмысы автор, йæ жанр æмæ йæ сәйраг хъуыды. Хæмæты фæлгонц. Цы у Хæмæтæн йæ царды æппæтæй зынаргъдæр. Цы зæгъынмæ хъавыд автор Хæмæты фæлгонцæй. Цы у диалог? Чи кæимæ дзуры радзырды. Мæстæймарæн зæрдывæрдæй сахуыр кæнын. æмбисæндты хъуыды зæрдыл бадарын.	Зонын: цæмæй райы поэты зæрдæ; æрдзы хъæздыгдзинад куыд равдыста æмæ ног дзырдты нысаниуæг Арæхсын: хъæугæ уацмыс ссарынмæ, æмдзæвгæйы мидис зонын æмæ йæ зæрдывæрдæй дзурын, тагъдзуринаг раст кæсын æмæ дзурын.
13.	Байрай бæркаджын, бурзачъе фæззæг! (5сах)					
14.	1		Хетæгкаты Къ. «Фæззæг». Хозиты Я. «Сабитæ æмæ фæззæг». Æмбисæндтæ.	Ног темæ ахуыр кæныны урок	Уацмысты автортæ, сæ жанртæ, темæ æмæ сәйраг хъуыды. Æмдзæвгæты мидис æмбарын. Диалогы архайын. Архайджыты миниуджытæ. Æрдзы ивддзинæдтæ фæззыгон. Æмбисæндтæ зæрдыл бадарын. Цы ис æмхуызонæй дыууæ æмдзæвгæйы? Нывы цы халсартæ æмæ дыргътæ ис, уыдоны нæмттæ зонын. Зæрдывæрдæй Къостайы æмдзæвгæ сахуыр кæнын.	Зонын: - уасмысты сæргæндтæ; -жанртæ, авторты нæмттæ; -сәйраг мидис; -сæрды мæйты нæмттæ Арæхсын: – уацмыстæ аив, раст, æмæ æмбаргæ кæсынмæ; -уыци-уыцитæ æмæ ирхæфсæнтæ зæрдывæрдæй дзурынмæ; -тагъдзуринагтæ рæвдз æмæ раст дзурынмæ

15.	1		Чеджемты Г. «Афтæ райдыдта фæззæг».....	Ног æрмæг ахуыр æмæ фидар кæнын.	Жанр. Афæдзы афон. Адæймаг æмæ цæрæгойты'хсæн ахаст. Æмбаргæ æмæ аив каст. æнæзонгæ дзырдтыл бакусын. Текстæй хъæугæ скъуыддзаг æвзарын. Интонацийы фæрцы хъуыдыйады мидис раст æмбарын. Æнцойгæнæн дзырдтæ. Къордты куыст. Нывтæм гæсгæ куыст. Текст хæйттыл дих кæнын.	Зонын: цæмæй райы поэты зæрдæ; æрдзы хъæздыгдзинад куыд равдыста æмæ ног дзырдты нысаниуæг Арæхсын: хъæугæ уацмыс ссарынмæ, æмдзæвгæйы мидис зонын æмæ йæ зæрдывæрдæй дзурын
16.	1		Фæззæг тар хъæды	Ног æрмæг	Автор. Уацмысы жанр. Аргъауы сæйраг хъуыды. Аргъауы миниуджытæ. Куыд бамбæрстат-мæй къахыр кæд æмæ цæмæн вæййы? Æцæгдзинадæй та дзы цы ис? Бацеу-бацеу зæрдыл бадарын.	Зонын: цæмæй райы поэты зæрдæ; æрдзы хъæздыгдзинад куыд равдыста æмæ ног дзырдты нысаниуæг Арæхсын: хъæугæ уацмыс ссарынмæ, æмдзæвгæйы мидис зонын æмæ йæ зæрдывæрдæй дзурын, тагъдзуринаг раст кæсын æмæ дзурын
17.	1		Цæрукъаты В. «Бабызы лæппын». Хъодзаты Æ.«Парчы». Чеджемты Г. «Хърихъупп»	Ног æрмæг	Уацмысты жанртæ, сæ автортæ, сæ сæйраг хъуыды. Архайджыты митæн аргъ кæнын. Хъæддаг æмæ хæдзарон мæргъты миниуджытæ. Хæдзарон бабыз цæмæн атахт хъæддæгтимæ (сабиты хъуыдытæм байхъусын). Радзырдыл куыст. Цæмæн уыд парк афтид. Цæмæй базонæн ис радзырды фæззæджы миниуджытæ? Цæмæн хоны автор доныхъазты æнусон уæздандзинады æвдисæнтæ? Цы у олицетворени? «Хърихъупп» зæрдывæрдæй сахуыр кæнын. Нывтыл бакусын.	Зонын: цæмæй райы поэты зæрдæ; æрдзы хъæздыгдзинад куыд равдыста æмæ ног дзырдты нысаниуæг Арæхсын: хъæугæ уацмыс ссарынмæ, æмдзæвгæйы мидис зонын æмæ йæ зæрдывæрдæй дзурын, тагъдзуринаг раст кæсын æмæ дзурын.
18.	Мæргътæ æмæ цæрæгойты дунейы(10сах).					

19.	1		Хетæгкаты Къ. «Цъиу æмæ сывæллæттæ».	Ног темæ ахуыр кæныны урок	Жанр. Аив кæсын, орфозпийы нормæтæ хынцгæйæ. Зæрдæйы æнкъарæтæ равдисын. Диалогы архайын. Цы зонд амоны æмдзæвгæ-аргъау? Адæймаджы миниуджытæй дзы цавæрыл дзырд цæуы. Адæймаг æмæ цæрагойты 'хсæн ахастытæ. ? Фæрстытæн дзуапп дæттын. Æмдзæвгæ зæрдывæрдæй сахуыр кæнын. Радзырды сæйраг хъуыды. Куыд архайдтой дзывылдартæ, адæймаджы куы федтой, уæд. Уацмыс хæйттыл дих кæнын. Диалогы архайын. Æмдзæвгæйы цъиуимæ йæ абарын. Зынаæмбарæн дзырдтыл куыст. Æмдзæвгæ зæрдывæрдæй сахуыр кæнын.	Зонын: - уасмысты сæргæндтæ; -жанртæ, авторты нæмттæ; -сæйраг мидис; -сæрды мæйты нæмттæ Арæхсын: – уацмыстæ аив, раст, æмæ æмбаргæ кæсынмæ; -уыци-уыцитæ æмæ ирхæфсæнтæ зæрдывæрдæй дзурынмæ; -тагъдзуринагтæ рæвдз æмæ раст дзурынмæ
20.	1		М. Пришвин. «Дыууæ дзывылдары».	Ног æрмæг	Автор. Уацмысы жанр. Аргъауы сæйраг хъуыды. Аргъауы миниуджытæ. Куыд бамбæрстат-мæй къахыр кæд æмæ цæмæн вæййы? Æцæгдзинадæй та дзы цы ис? Бацеу-бацеу зæрдыл бадарын.	Зонын: цæмæй райы поэты зæрдæ Арæхсын: хъæугæ уацмыс ссарынмæ, æмдзæвгæйы мидис зонын æмæ йæ зæрдывæрдæй дзурын, тагъдзуринаг раст кæсын æмæ дзурын
21.	1		Хаджеты Т. «Чысыл ныв». Ирхæфсæн. Астемыраты И. «Тикис æма мистæ».	Ног æрмæг	Жанр. Автортæ. Текстимæ куыст. Фыццаг æмдзæвгæйы - мад æмæ хъæбулы ахаст. Цæмæй ныфсджын уыд гыццыл цъиу? æмдзæвгæ аив кæсын. Ирхæфсæн зæрдыл бадарын. Дыгурон диалекты нысаниуæджы тыххæй радзурын. Диалект цы у ,уый зæрдыл æрлæууын кæнын. Чи уыд æмдзæвгæйы зондджындæр? Æмбисонд зæрдыл бадарын. Æмдзæвгæ аив кæсын.	Зонын: цæмæй райы поэты зæрдæ; æрдзы хъæздыгдзинад куыд равдыста æмæ ног дзырдты нысаниуæг Арæхсын: хъæугæ уацмыс ссарынмæ, æмдзæвгæйы мидис зонын æмæ йæ зæрдывæрдæй дзурын, тагъдзуринаг раст кæсын æмæ дзурын.

22.	1		Джыккайты Ш. «Æхсары цуан». Тагъддзуринаг.	Ног æрмæг	Уацмысы жанр, автор. Темæ, сæйраг хъуыды. Цавæр лæппу схонæн ис Æхсары? Иубон цы ныв федта, уый куыд аивта Æхсары миддуне. Сабиты хъуыдытæ базонын Æхсары миты тыххæй. Радзырд хæйттыл адих кæнын, алы хайæн дæр сæргонд æрхъуыды кæнын, кæнæ радзырдæн æндæр кæрон æрхъуыды кæнын. Тагъддзуринаг зæрдыл бадарын.	Зонын: цæмæй райы поэты зæрдæ; æрдзы хъæздыгдзинад куыд равдыста æмæ ног дзырдты нысаниуæг Арæхсын: хъæугæ уацмыс ссарынмæ, æмдзæвгæйы мидис зонын æмæ йæ зæрдывæрдæй дзурын, тагъддзуринаг раст кæсын æмæ дзурын.
23.	1		Къæбыс æмæ Гæмми-рува Джыккайты Ш	Ног æрмæг	Аргъауы сæйраг хъуыды. Литературон æмæ адæмон аргъауы хицæндзинад. Аив кæсын, хи ныхæстæй дзурын. Хæларыл иузæрдион уæвын, йæфервæзын кæныны тыххæй цыфæнды зындзинадæн дæр бафæразын. Æнæхипайда æххуыс чи бакодта æхсæнкъæн? Хæдзарон цæрæгойты миниуджытæ. Хи хъуыдытæ зæгъын. Иннæ цæрæгойты миниуджыты тыххæй радзурын. Нвтыл куыст.	Зонын: цæмæй райы поэты зæрдæ; æрдзы хъæздыгдзинад куыд равдыста æмæ ног дзырдты нысаниуæг Арæхсын: хъæугæ уацмыс ссарынмæ, æмдзæвгæйы мидис зонын æмæ йæ зæрдывæрдæй дзурын, тагъддзуринаг раст кæсын æмæ дзурын
24.	1		Мæлдзыг æмæ æхсæнкъ. Ирхæфсæн.	Ног æрмæг	Автор. Уацмысы жанр. Аргъауы сæйраг хъуыды. Аргъауы миниуджытæ. Куыд бамбæрстат-мæй къахыр кæд æмæ цæмæн вæййы? Æцæгдзинадæй та дзы цы ис? Бацеу-бацеу зæрдыл бадарын.	Зонын: цæмæй райы поэты зæрдæ; æрдзы хъæздыгдзинад куыд равдыста æмæ ног дзырдты нысаниуæг Арæхсын: хъæугæ уацмыс ссарынмæ, æмдзæвгæйы мидис зонын æмæ йæ зæрдывæрдæй дзурын, тагъддзуринаг раст кæсын æмæ дзурын

25.	1		Хъодзаты А. «Аенкъард хабар»	Ног æрмæг	Уацмысы жанр, автор. Темæ, сæйраг хъуыды. Чи у радзырды сæйраг архайæг? Аив кæсын, архайджытæн характеристикаæ дæттын. Диалогы архайын.. Адæймаджы хорз æмæ æвзæр миниуджытæн аргъ кæнын. Фæрстытæн дзуапп дæттын.	Зонын: цæмæй райы поэты зæрдæ; æрдзы хъæздыгдзинад куыд равдыста æмæ ног дзырдты нысаниуæг Арæхсын: хъæугæ уацмыс ссарынмæ, æмдзæвгæйы мидис зонын æмæ йæ зæрдывæрдæй дзурын, тагъдзуринаг раст кæсын æмæ дзурын.
26.	1		Мæрзойты С. «Сæгуыты лæппын». Дзасохты М. «Уыци-уыци»	Ног æрмæг	Автор, уацмысы жанр. Темæ, сæйраг хъуыды. Чи баххуыс кодта сæгуытæн? Цавæр лæппу уыд Умар? Цуанон та? Кæуыл æууæндынц цæрагойтæ? Тæрсгæ та цавæр адæймагтæй кæнынц? Адæймаджы хорз æмæ æвзæр миниуджытæн аргъ кæнын. Цыбыр фысгæ кæнæ дзургæ сочинени æрхъуыды кæнын. Уыци-уыци зæрдывæрдæй сахуыр кæнын	Зонын: цæмæй райы поэты зæрдæ; æрдзы хъæздыгдзинад куыд равдыста æмæ ног дзырдты нысаниуæг Арæхсын: хъæугæ уацмыс ссарынмæ, æмдзæвгæйы мидис зонын æмæ йæ зæрдывæрдæй дзурын, тагъдзуринаг раст кæсын æмæ дзурын
27.	1		В. Бианки. «Уыг». Ирхæфсæн.	Ног æрмæг	Автор, уацмысы жанр. Темæ, сæйраг хъуыды. Литературон аргъауы хицæндзинад. Уыг æмæ зæронд лæджы ахаст. Чи сæ разынд зонджындæр? Аив кæсын. Текст хæйттыл дих кæнын, сæргæндтæ сын æрхъуыды кæнын. Ирхæфсæн зæрдыл бадарын.	Зонын: цæмæй райы поэты зæрдæ; æрдзы хъæздыгдзинад куыд равдыста æмæ ног дзырдты нысаниуæг Арæхсын: хъæугæ уацмыс ссарынмæ, æмдзæвгæйы мидис зонын

28.	1		Чеджемты Г. «Хъæды æмбисæндтæ»..... Ирхæфсæн	Ног æрмæг (2сах). Фæлхат кæныны урок (1сах).	Литературон аргъау, йæ автор, йæ хицæндзинад адæмон аргъауæйЦуаноны мийæн аргъ скæнын. Аргъаумæ гæсгæ куыд схонæн ис рувас æмæ бирæгъы. Цæуылнæ баххуыс кодта рувас бирæгъæн? Цуанонимæ сæ абарын. Ирхæфсæн зæрдыл бадарын. Чи зонындзинæдтæ сбæрæг кæнын. Цы бахъуыды кодтон рацыд æрмæгæй. Мæ зæрдæмæ арфдæр цы бахызт.	Зонын: цæмæй райы поэты зæрдæ; æрдзы хъæздыгдзинад куыд равдыста æмæ ног дзырдты нысаниуæг Арæхсын: хъæугæ уацмыс ссарынмæ, æмдзæвгæйы мидис зонын тагъддзуринаг раст кæсын æмæ дзурын
29.	1		Алыбег æмæ Тутыры фæзынд	Ног æрмæг	Автор. Уацмысы жанр. Аргъауы сæйраг хъуыды. Аргъауы миниуджытæ. Куыд бамбæрстат-мæй къахыр кæд æмæ цæмæн вæййы? Æцæгдзинадæй та дзы цы ис? Бацеу-бацеу зæрдыл бадарын.	Зонын: цæмæй райы поэты зæрдæ; æрдзы хъæздыгдзинад куыд равдыста æмæ ног дзырдты нысаниуæг Арæхсын: хъæугæ уацмыс ссарынмæ, æмдзæвгæйы мидис зонын æмæ йæ зæрдывæрдæй дзурын, тагъддзуринаг раст кæсын æмæ дзурын
30.	1		Бирæгъ æмæ рувасы тох	Ног æрмæг	Автор. Уацмысы жанр. Аргъауы сæйраг хъуыды. Аргъауы миниуджытæ. Куыд бамбæрстат-мæй къахыр кæд æмæ цæмæн вæййы? Æцæгдзинадæй та дзы цы ис? Бацеу-бацеу зæрдыл бадарын.	Зонын: цæмæй райы поэты зæрдæ; ног дзырдты нысаниуæг Арæхсын: мидисы сæйраг хъуыды иртасын
31.	Скодта митын лæг йæ урс кæрц.					
32.	1		Хозиты Я. «Сабитæ æмæ зымæг». Тагъддзуринаг.	Ног темæ ахуыр кæныны урок	Уацмысы жанр, йæ автор, йæ темæ æмæ сæйраг хъуыды. Зымæджы миниуджытæ. Аив кæсын орфоэпион нормæтæм гæсгæ. Ног дзырдтæ бахъуыды кæнын. Диалогон ныхасы хицæндзинад. Диалоги архайын. Фæрстытæн дзуапп дæттын. Нывтæм гæсгæ сочинени æрхъуыды кæнын. Тагъддзуринаг зæрдыл бадарын.	Зонын: - уасмысты сæргæндтæ; -жанртæ, авторты нæмттæ; -сæйраг мидис; -зымджы мæйты нæмттæ Арæхсын: – уацмыстæ аив, раст, æмæ æмбаргæ кæсынмæ;
33.	1		Дзугаты Г. «Зымæг»	Ног æрмæг	Литературон аргъау, йæ автор, темæ, сæйраг хъуыды. Ног дзырдтыл бакусын. Æмбаргæ	-алыхуызы жанрты уацмыстæ хи ныхстæй дзурынмæ;

					каст. Зымæг кæимæ фембæлд, уыцы адæймагтæ æмæ цæрагойтыл цæуылнæ фæтых? Адæймаджы æмæ цæрагойты цавæр миниуджытыл дзырд цæуы аргъауы? Цы зонд амонь аргъау? Фæрстытæн дзуапп дæттын. Сабитæн сæхи хъуыдытæм байхъусын.	-æмдзæвгæтæ зæрдывæрдæй дзурынмæ; -дыгурон текстътæ раст кæсынмæ;
34.	1		Дзарасути Г. «Бацеу-бацеу». Кокайты Т. «Зымæг хæхты». Къадзаты С. «Цымыдис».	Ног æрмæг	Уыци- уыци бахъуыды кæнын. Æмдзæвгæтæ аив кæсын. Нывмæ гæсгæ куыст. Пейзаж. Æмдзæвгæтæй иу зæрдывæрдæй сахуыр кæнын.	-уацмыстæн æндæр, райдиан, кæрон æмæ сæргæндтæ хъуыды кæнын.
35.	1		Асаты А. «Зымæгон цуан».	Ног æрмæг	Литературон аргъау. Уацмысы жанр, йæ автор. Аргъауы темæ, сæйраг хъуыды. Хъæддаг цæрагойты миниуджытæ. Уыг æмæ мысты ахаст сæ кæрæдзимæ. Текст хи ныхæстæй дзурын. Уацмысы кæрон уæ зæрдæмæ фæцыд? Кæд нæ, уæд ын æндæр кæрон æрхъуыды кæнын.	Зонын: - уасмысты сæргæндтæ; -жанртæ, авторты нæмттæ; -сæйраг мидис; -зымджы мæйты нæмттæ Арæхсын: – уацмыстæ аив, раст, æмæ æмбаргæ кæсынмæ; -уыци-уыцитæ æмæ ирхæфсæнтæ зæрдывæрдæй дзурынмæ;
36.	1		Хозиты М. «Зымæгон». Уалыты Л. «Зымæгон ныв» Уыци-уыци. Хетæгкаты Къ. «Нæуæгбонты зарæг». Æмбисонд.	Ног æрмæг	Лирикон æмдзæвгæ. Автор. Зымæгон æрдзы ивддзинадтæ. Цæрагойты миниуджытæ. Нывтæм гæсгæ цæрагойты царды тыххæй радзырд кæнæ сочинени æрхъуыды кæнын.Зæрдывæрдæй «Хæдзаронтæ» сахуыр кæнын. Æмбисонд зæрдыл бадарын. Уæлæмхасæн æрмæгæй спайда кæнын(чиныджы кæрон). Къордтæй куыст.	Зонын: цæмæй райы поэты зæрдæ; æрдзы хъæздыгдзинад куыд равдыста æмæ ног дзырдты нысаниуæг Арæхсын: хъæугæ уацмыс ссарынмæ, æмдзæвгæйы мидис зонын

37.	1		С. Михалков. «Ног азы чи 'рцыд, ахæм æцæг хабар».	Ног æрмæг	Литературон аргъау, авторы тыххæй радзурын. Йæ хицæндзинад. Зымæгон хъæды фæлыст. Наз бæласы рæсугъддзинад. Хæларзæрдæ æмæ æууæнк. Цæмæй тарсти наз бæлас йæхицæн? Хъæдгæсы фæлгонц. Диалогон ныхас. Радзырд хæйттыл дих кæнын. Фæрстытæн дзуæппытæ дæттын.	Зонын: - уасмысты сæргæндтæ; - жанртæ, авторты нæмттæ; - сæйраг мидис; - зымджы мæйты нæмттæ Арæхсын: – уацмыстæ аив, раст, æмæ æмбаргæ кæсынмæ; - уыци-уыцитæ æмæ ирхæфсæнтæ зæрдывæрдæй
38.	1		Асаты А. «Зымæгон нывтæ».	Ног æрмæг	Лирикон æмдзæвгæ. Автор. Зымæгон æрдзы нывтæ. Хæдзарон цæрагойты миниуджытæ зымæгон. Тæхгæ хулон цыу кæртмæ цæмæн æртахт? Чи у лирикон герой ацы æмдзæвгæйы? Æмдзæвгæйы кæрон куыд зæгъы автор, зæрдæ цæмæй æвæры? Цымæ цæмæн? Цавæр æмбисонд æрхæссæн ис ардæм? («Фыдлæг æмæ фыдбон бирæ нæ хæссынц»).	Зонын: цæмæй райы поэты зæрдæ; æрдзы хъæздыгдзинад куыд равдыста æмæ ног дзырдты нысаниуæг Арæхсын: хъæугæ уацмыс ссарынмæ, æмдзæвгæйы мидис зонын æмæ йæ зæрдывæрдæй дзурын, тагъдзуринаг раст кæсын æмæ дзурын
39.	1		Къадзаты С. «Калы дун-дуне тæмæн». Дзаболаты Х. «Дымгæ, футгæнгæ, цæгатай...». Уыци-уыци.	Ног æрмæг. Рефлекси.	Æмдзæвгæты автортæ. Зымæгон хъызт. Цавæр дзырдты фæрцы æвдисынц автортæ зымæгон æрдзы нывтæ? Хи зонындзинæдтæ сбæрæг кæнын. Цы бахъуыды кодтон рацыд æрмæгæй. Мæ зæрдыл тынгдæр цы бадардтон. Куыд равдыстой фысджытæ зымæгон æрдзы нывтæ æмæ хæдзарон цæрагойты миниуджытæ. Цавæр æмдзæвгæтæ зонын зæрдывæрдæй. Цы цæстæнгас мæм сæвзæрд уацмысы сæйраг персонажмæ?	Зонын: - уасмысты сæргæндтæ; - жанртæ, авторты нæмттæ; - сæйраг мидис; - зымджы мæйты нæмттæ Арæхсын: – уацмыстæ аив, раст, æмæ æмбаргæ кæсынмæ;
40.	Кæмæн цы...(4сах)					

41.	1		Хетæгкаты Къ. «Кæмæн цы... . Колити В.«Гиризтæ» (Тагъддзуруйнаг). Джыккайты Ш. «Хъохъо».	Ног темæ ахуыр кæныны урок	Æмдзæвгæты автортæ. Ног дзырдтыл куыст. Рифмæ зæрдыл æрлæууын кæнын. Цавæр миниуджытæ фауынц поэттæ? Хорз та цымæ цы у ? Тыхджынаёй тыхджындæртæ вæййы? Цæмæ сайы къæйныхдзинад? Поэтты сæйраг хъуыдытæ. Къостайы æмдзæвгæ «Кæмæн цы...» зæрдывæрдæй сахуыр кæнын.	Зонын: - уасмысты сæргæндтæ; -жанртæ, авторты нæмттæ; -сæйраг мидис; -зымджы мæйты нæмттæ Арæхсын: – уацмыстæ аив, раст, æмæ æмбаргæ кæсынмæ; -тагъддзуринагтæ раевдз æмæ раст дзурынмæ;
42.	1		С. Михалков «Бирæгъыл сайд куыд æрцыди».	Ног æрмæг	Литературон аргъау. Йæ хицæндзинад адæмон аргъауæй. Текст аив æмæ раст кæсын. Уæздандзинад æмæ æдзæсгомдзинад. Рæдыд афойнадыл раст кæнын зонын. Нывмæ гæсгæ куыст. Дзырдуатон куыст. Сценкæ саразын.	Зонын: цæмæй райы поэты зæрдæ; æрдзы хъæздыгдзинад куыд равдыста æмæ ног дзырдты нысаниуæг Арæхсын: хъæугæ уацмыс ссарынмæ, æмдзæвгæйы мидис зонын æмæ йæ зæрдывæрдæй дзурын, тагъддзуринаг раст кæсын æмæ дзурын
43.	1		Астемыраты И. «Фыдфыдуæгты Фыдбылыз, кæнæ Амындтытæ- ардыдтытæ»	Ног æрмæг	Автор, уацмысы жанр зонын. Адæймаджы æвæрццæг æмæ æппæрццæг миниуджытæ. Ног дзырдтæ бахъуыды кæнын. Цæмæн схуыдта автор йæ уацмыс афтæ? Ардауынмæ хъусын хорз у? Куыд разылдысты Гæбæцайæн йæ хинтæ йæхиуыл? Уацмыс раст æмæ аив кæсын.	Зонын: цæмæй райы поэты зæрдæ; æрдзы хъæздыгдзинад куыд равдыста æмæ ног дзырдты нысаниуæг Арæхсын: хъæугæ уацмыс ссарынмæ, æмдзæвгæйы мидис зонын

44.	1		В. Голявкин. «Скѡппы».	Ног ѡрмаг	Автор. Цы 'рцыдис Цыпкиныл? Цавѡр лѡппу рахонѡн ын ис? Ёфсѡрмыгѡнаг схонѡн ын ис? Цѡмѡн? Уыцы хѡуыды кѡм рабѡрѡг, уыцы бынат ссарын ѡмѡ йѡ бакѡсын. Диалогон ныхас. Фѡрстытѡн дзуапп дѡттын. Аив кѡсын.	Зонын: - уасмысты сѡргѡндтѡ; -жанртѡ, авторты нѡмттѡ; -сѡйраг мидис; -зымджы мѡйты нѡмттѡ Арѡхсын: – уацмыстѡ аив, раст, ѡмѡ ѡмбаргѡ кѡсынмѡ; ирхѡфсѡнтѡ зѡрдывѡрдѡй -мидис дзурынмѡ арѡхсын
45.	Хорз зѡрдѡйѡн – уарзт (7сах)					
46.	1		Дзасохты М. «Ныстуантѡ». Колити В. «Зѡирѡ». Ёмбесонд. Ерхѡфсѡн.	Ног темѡ ахуыр кѡныны урок	Темѡйы мидис. Уацмысты жанртѡ,сѡ сѡйраг хѡуыды. Цѡмѡ разѡнгард кѡнынц сабиты? Цы у ѡгѡдау? Ёмдзѡвгѡтѡй иу (фѡндонмѡ гѡсгѡ) зѡрдывѡрдѡй сахуыр кѡнын. Дзырдуат.	Зонын: - уасмысты сѡргѡндтѡ; -жанртѡ, авторты нѡмттѡ; -сѡйраг мидис; -зымджы мѡйты нѡмттѡ Арѡхсын: – уацмыстѡ аив, раст, ѡмѡ ѡмбаргѡ кѡсынмѡ; -тагѡддзуринагтѡ рѡвдз ѡмѡ раст дзурынмѡ;
47.	1		Тѡхты Амыран. «Бѡтѡг раст бакодта». Ерхѡфсѡн.	Ног ѡрмаг	Автор, уацмысы жанр. Текст раст ѡмѡ аив кѡсын. Уацмысы сѡйраг хѡуыды. Адѡймаджы хорз миниуджытѡ. Ёвзѡр миниуджытѡ ѡмѡ сѡ аххосѡгтѡ. Бѡтѡг цѡмѡй раст уыди, йѡ фыдмѡ кѡй нѡ байхѡуыста, уымѡй? Хѡѡлѡсы уагѡй фыд ѡмѡ фырты, уый фѡстѡ та – милиционер ѡмѡ зѡронд лѡджы ныхѡстѡ хицѡн кѡнын. Ерхѡфсѡны ног дзырдты нысаниуѡг бахѡуыды кѡнын, Ерхѡфсѡн раст кѡсын.	Зонын: цѡмѡй райы поэты зѡрдѡ; ѡрдзы хѡѡздыгдзинад куыд равдыста ѡмѡ ног дзырдты нысаниуѡг Арѡхсын: хѡѡугѡ уацмыс ссарынмѡ, ѡмдзѡвгѡйы мидис зонын ѡмѡ йѡ зѡрдывѡрдѡй дзурын, тагѡддзуринаг раст кѡсын ѡмѡ дзурын.

48.	1		Г.Х.Андерсен. «Фондзæй иу кæрддзæмы».	Ног æрмæг	Литературон аргъау, йæ сæйраг хъуыды. Аргъау æмбаргæ каст кæнын. Хорз æмæ æвзæр миниуджытæ-хивæнд, зивæггæнаг æмæ хиппæлой. Аргъауы алы хаймæ дæр пылан саразын æмæ йæ хи ныхæстæй дзурын. Хъæдуры гагаты хуызы адæймаджы цавæр фæзминаг æмæ фауинаг миниуджытæ æвдыст æрцыд аргъауы?	Зонын: цæмæй райы поэты зæрдæ; æрдзы хъæздыгдзинад куыд равдыста æмæ ног дзырдты нысаниуæг Арæхсын: хъæугæ уацмыс ссарынмæ, мидис зонын, раст кæсын æмæ дзурын.
49.	1	Нет в ново м учеб нике	Хохаг хъæдур	Ног æрмæг	Автор. Уацмысы жанр. Аргъауы сæйраг хъуыды. Аргъауы миниуджытæ. Куыд бамбæрстат-мæй къахыр кæд æмæ цæмæн вæййы? Æцæгдзинадæй та дзы цы ис?	Зонын: цæмæй райы поэты зæрдæ; æрдзы хъæздыгдзинад куыд равдыста æмæ ног дзырдты нысаниуæг Арæхсын: хъæугæ уацмыс ссарынмæ, æмдзæвгæйы мидис зонын æмæ йæ зæрдывæрдæй дзурын, тагъдзуринаг раст кæсын æмæ дзурын.
50.	1		Адæмон аргъау «Узун æмæ паддзах. Æмбисæдтæ. Багаты Л. «Æцæг æмбал».	Ног æрмæг	Уацмысты жанртæ сæ сæйраг хъуыды. Аргъау бакæсын йæ мидис ын бамбарын кæнын. æмбисондыл бакусын. Чи уыд радзырды æцæг æмбал? Скъоладзауты бафæрсын: уыдон та куыд бакодтаиккой ахæм уавæры. Хæлардзинады æнкъарæнтæ рæзын кæнын. Къæйттæй куыст-диалогы архайын. Аив кæсын æмæ хи ныхæстæй дзурын.	Зонын: цæмæй райы поэты зæрдæ; æрдзы хъæздыгдзинад куыд равдыста æмæ ног дзырдты нысаниуæг Арæхсын: хъæугæ уацмыс ссарынмæ, æмдзæвгæйы мидис зонын æмæ йæ зæрдывæрдæй дзурын, тагъдзуринаг раст кæсын æмæ дзурын.

51.	1		Чеджемты Г. «Ном» Тагъддзуринаг.	Ног æрмæг	Уацмысы сæйраг хъуыды. Цæмæн хуыйны радзырд «Ном»? Нæ гыццыл герой цæмæн маст кодта йæ номыл. Архайд цы рæстæджы цæуы, уымæн характеристикаæ дæттын. Адæмы цард уыцы рæстæг. Къониты Сауы фæлгонц. Куыд ныссыгъдæг кæнын кодта Сау сидзæргæс устыты цæхæрадæттæ? Тагъддзуринаг зæрдывæрдæй сахуыр кæнын.	Зонын: цæмæй райы поэты зæрдæ; æрдзы хъæздыгдзинад куыд равдыста æмæ ног дзырдты нысаниуæг Арæхсын: хъæугæ уацмыс ссарынмæ, æмдзæвгæйы мидис зонын æмæ йæ зæрдывæрдæй дзурын, тагъддзуринаг раст кæсын æмæ дзурын.
52.	1		Госхан æмæ Аминæт	Ног æрмæг	Автор. Уацмысы жанр. Аргъауы сæйраг хъуыды. Аргъауы миниуджытæ. Куыд бамбæрстат-мæй къахыр кæд æмæ цæмæн вæййы? Æцæгдзинадæй та дзы цы ис? Бацеу-бацеу зæрдыл бадарын.	Зонын: цæмæй райы поэты зæрдæ; æрдзы хъæздыгдзинад куыд равдыста æмæ ног дзырдты нысаниуæг Арæхсын: хъæугæ уацмыс ссарынмæ, æмдзæвгæйы мидис зонын æмæ йæ зæрдывæрдæй дзурын, тагъддзуринаг раст кæсын æмæ дзурын.
53.	1		Сидзæр Гаглойты Владимир	Ног æрмæг	Хи зонындзинадтæ сбæрæг кæнын. Цы бахъуыды кодтон рацыд æрмæгæй. Мæ зæрдæмæ арфдæр цы бахызт. Уацмысты архайджытæй кæй бафæзмыдтаин?	Зонын: цæмæй райы поэты зæрдæ; æрдзы хъæздыгдзинад куыд равдыста æмæ ног дзырдты нысаниуæг Арæхсын: хъæугæ уацмыс ссарынмæ, æмдзæвгæйы мидис зонын æмæ йæ зæрдывæрдæй дзурын, тагъддзуринаг раст кæсын æмæ дзурын.
54.	Чи фехъуыст диссæгтæ, диссæгтæ-тæмæссагтæ?(5сах)					

55.	1		Фыдынд наз бәлас Евгени Пермяк	Ног темә	Темәйы хицәндзинад. Цы сты диссәгтә- тәмәссәгтә? Әмдзәвгә кәсын. Дзырдуат. Нывыл куыст. Цы ис аناхуырәй әмдзәвгәйы? Әмдзәвгәмә гәсгә аргәу әрхъуыды кәнын. Тагъддзуринаг зәрдыл бадарын.	Зонын: цәмәй райы поэты зәрдә; әрдзы хъәздыгдзинад куыд равдыста әмә ног дзырдты нысаниуәг Арәхсын: хъәугә уацмыс ссарынмә, әмдзәвгәйы мидис зонын әмә йә зәрдывәрдәй дзурын, тагъддзуринаг раст кәсын әмә дзурын.
56.	1		Аргәаугәнәг әмә тулдз бәлас	Ног әрмәг	Лирикон әмдзәвгә. Цәмән сәмхәццә кодта поэт әмдзәвгәйы дзырдтә. Сә бынәтты сә сәвәр әмә йә афтәмәй бакәс. Зәрдывәрдәй сахуыр кән әмдзәвгә. Тагъддзуринаг әмә әмдзәвгә зәрдыл бадарын. әмдзәвгә «Кадтәй- Цадтәй» бакәсын.	Зонын: цәмәй райы поэты зәрдә; әрдзы хъәздыгдзинад куыд равдыста әмә ног дзырдты нысаниуәг Арәхсын: хъәугә уацмыс ссарынмә, әмдзәвгәйы мидис зонын әмә йә зәрдывәрдәй дзурын, тагъддзуринаг раст кәсын әмә дзурын.
57.	1		Хъысмәт әмә рәстәг	Ног әрмәг	Хи зонындзинадтә сбәрәг кәнын. Цы бахъуыды кодтон рацыд әрмәгәй. Мә зәрдәмә арфдәр цы бахызт. Уацмысты архайджытәй кәй бафәзмыдтаин?	Зонын: цәмәй райы поэты зәрдә; әрдзы хъәздыгдзинад куыд равдыста әмә ног дзырдты нысаниуәг Арәхсын: хъәугә уацмыс ссарынмә, әмдзәвгәйы мидис зонын, раст кәсын әмә дзурын.
58.	1		Хоры кәфой Асаты Астемыр	Ног әрмәг	Автор. Уацмысы жанр. Аргәауы сәйраг хъуыды. Аргәауы миниуджытә. Куыд бамбәрстат-мәй къахыр кәд әмә цәмән вәййы? Әцәгдзинадәй та дзы цы ис? Бацеу-бацеу зәрдыл бадарын.	Зонын: цәмәй райы поэты зәрдә; әрдзы хъәздыгдзинад куыд равдыста әмә ног дзырдты нысаниуәг Арәхсын: хъәугә уацмыс ссарынмә, әмдзәвгәйы мидис зонын, раст кәсын әмә дзурын.
59.	1		Хоры къутуйы тыхст	Ног әрмәг	Хи зонындзинадтә сбәрәг кәнын. Цы бахъуыды кодтон рацыд әрмәгәй. Мә зәрдәмә арфдәр цы бахызт. Уацмысты	Зонын: цәмәй райы поэты зәрдә; әрдзы хъәздыгдзинад куыд равдыста әмә ног

					архайджытæй кæй бафæзмыдтаин?	дзырдты нысаниуæг Арæхсын: хъæугæ уацмыс ссарынмæ,, дзурын, тагъдзуринаг раст кæсын æмæ дзурын.
60.	1		Джыккайты Ш. «Тæссаг балц»	Ног æрмæг	Авторы зонын. Уацмысы жанр. Ног дзырдтæ бахъуыды кæнын. Радзырдæн æндæр сæргонд дæттын. Нывыл бакусын Пълан аразын. Лæппуйы йæ фантази цавæр тасмæ æркодта?	Зонын: цæмæй райы поэты зæрдæ; æрдзы хъæздыгдзинад куыд равдыста æмæ ног дзырдты нысаниуæг Арæхсын: хъæугæ уацмыс ссарынмæ, раст кæсын æмæ дзурын.
61.	1		Сослан æмæ йæ бæх	Ног æрмæг	Хи зонындзинадтæ сбæрæг кæнын. Цы бахъуыды кодтон рацыд æрмæгæй. Мæ зæрдæмæ арфдæр цы бахызт. Уацмысты архайджытæй кæй бафæзмыдтаин?	Зонын: цæмæй райы поэты зæрдæ; æрдзы хъæздыгдзинад куыд равдыста æмæ ног дзырдты нысаниуæг Арæхсын: хъæугæ уацмыс ссарынмæ, раст кæсын æмæ дзурын.
62.	1		Чеджемты Г. «Сайтан æмæ Сырдон»	Ног æрмæг	Литературон аргъау. Автор. Аргъауы сæйраг хъуыды. Цавæр адæймаджы миниуджытæ æвдисы автор ? Сайын хорз у? Уæдæ аргъæутты та? Цæмæн ныууагъта Гæтæг йæ сайагдæр фырты йæхицæн? Аргъауы персонажтæй дæ зæрдæмæ фылдæр кæцы цæуы?	Зонын: цæмæй райы поэты зæрдæ; æрдзы хъæздыгдзинад куыд равдыста æмæ ног дзырдты нысаниуæг Арæхсын: хъæугæ уацмыс ссарынмæ, æмдзæвгæйы мидис зонын, раст кæсын æмæ дзурын.
63.	1		Гæтæг æмæ йæ фыртæ	Ног æрмæг	Хи зонындзинадтæ сбæрæг кæнын. Цы бахъуыды кодтон рацыд æрмæгæй. Мæ зæрдæмæ арфдæр цы бахызт. Уацмысты архайджытæй кæй бафæзмыдтаин?	Зонын: цæмæй райы поэты зæрдæ; æрдзы хъæздыгдзинад куыд равдыста æмæ ног дзырдты нысаниуæг Арæхсын: хъæугæ уацмыс ссарынмæ, радзырды мидис зонын, раст кæсын æмæ дзурын.
64.	Æфтауы бæстæ дидинаг, сыфтæр! (бсах)					

65.	1		Хетæгкаты Къ. «Чи дæ?» Палиндром. Гæдиаты С. «Уалдзæг Ирыстоны». Ирхæфсæн.	Ног темæ ахуыр кæныны урок	Автор. Жанр. Æмдзæвгæйы афæдзы афон. Зæрдывæрдæй ахуыр кæнын. Палиндромыл бакусын. Нывтыл куыст. Радзырд æмæ æмдзæвгæйы иумæйагæй цы ис? Цы базонæн ис радзырдæй раджы заманы цардæй? Ирхæфсæн бакæсын æмæ йæ бахъуыды кæнын..	Зонын: цæмæй райы поэты зæрдæ; æрдзы хъæздыгдзинад куыд равдыста æмæ ног дзырдты нысаниуæг Арæхсын: хъæугæ уацмыс ссарынмæ, æмдзæвгæйы мидис зонын, раст кæсын æмæ дзурын.
66.	1		Къадзаты С. æмдзæвгæ. Коцойты А. «Тулдз æмæ мæцкъор». Асаты А. «Уалдзыгон бæрæгбон». Скъодтати Э. «Рæзбуни».	Ног æрмæг	Уацмысты жанртæ. Автортæ. Æмдзæвгæ аив кæсын, йæ мидис. Радзырд æмæ æмдзæвгæйы сæйраг хъуыды. Дзырдуатон куыст. Тулдз æмæ Мæцкъоры ахаст. Адæймаджы цавæр миниуджытыл дзурынц? Ирхæфсæн зæрдыл бадарын.	Зонын: цæмæй райы поэты зæрдæ; æрдзы хъæздыгдзинад куыд равдыста æмæ ног дзырдты нысаниуæг Арæхсын: хъæугæ уацмыс ссарынмæ, æмдзæвгæйы мидис зонын æмæ йæ зæрдывæрдæй дзурын, тагъддзуринаг раст кæсын æмæ дзурын.
67.	1		Чеджемты Г. «Арвы диссаг». Бацеу-бацеу.	Ног æрмæг	Автор. Уацмысы жанр. Аргъауы сæйраг хъуыды. Аргъауы миниуджытæ. Куыд бамбæрстат-мæй къахыр кæд æмæ цæмæн вæййы? Æцæгдзинадæй та дзы цы ис? Бацеу-бацеу зæрдыл бадарын.	Зонын: цæмæй райы поэты зæрдæ; æрдзы хъæздыгдзинад куыд равдыста æмæ ног дзырдты нысаниуæг Арæхсын: хъæугæ уацмыс ссарынмæ, æмдзæвгæйы мидис зонын, æмæ йæ дзурын
68.	Уæлахизы бæрæгбон					
69.	1		Баситы М. «Хъæбатыр Иссæ». Æмбисæндтыл куыст.	Ног темæ ахуыр кæныны урок	Радзырды автор, йæ сæйраг хъуыды. Текст раст, æмбаргæ каст бакæнын. Фыдыбæсты Стыр хæсты тыххæй хуымæтæг зонындзинадтæ радтын. Фæрстытæн дзуæппытæ дæттын. Текст цаггæй (абзацгай) каст. Иссæ æмæ немьцаг афицеры ныхас рольтæм гæсгæ бакæсын. Æмбисæндтыл бакусын.	Зонын: цæмæй райы поэты зæрдæ; æрдзы хъæздыгдзинад куыд равдыста æмæ ног дзырдты нысаниуæг Арæхсын: хъæугæ уацмыс ссарынмæ, мидис

70.	1		Дзаттиаты .Т. «Илитæ».	Ног æрмæг	Автор. Уацмысы жанр. Хъæбатыр, ныфсхаст... Ацы дзырдты нысаниуæгыл бакусын. Радзырды чи у ныфсхаст æмæ хъæбатыр. Диалогтæ рольтæм гæсгæ бакæсын. Хæстон хъæбатырдзинады тыххæй сочинени ныффыссын.	Зонын: цæмæй райы поэты зæрдæ; æрдзы хъæздыгдзинад куыд равдыста æмæ ног дзырдты нысаниуæг Арæхсын: мидис хи ныхæстæй дзурыныл кусын
71.	1		Æмбисонд. Бесаты Т. «Цыколайæг лæппутæ».	Ног æрмæг	Автор. Уацмысы жанр. Сæйраг персонажты характеристикæ. Уацмысы цаутæ фæд-фæдыл равæрын, сæйрагдæрты дзы рахицæн кæнын. Бинонтæ: мад æмæ æфсымæрты 'хсæн ахастытæ. Цæуыл уыд мады мæт? Цы у лæгдзинад, хъæбатырдзинад? Чи йæ равдыста радзырды?	Зонын: цæмæй райы поэты зæрдæ; æрдзы хъæздыгдзинад куыд равдыста æмæ ног дзырдты нысаниуæг Арæхсын: хъæугæ уацмыс ссарынмæ, æмдзæвгæйы мидис, дзурын, тагъдзуринаг раст кæсын æмæ дзурын.
72.	1		Лæппуйы хъæбатырдзинад		Уацмысы жанр. Йæ автор æмæ тæлмацгæнæг. Æнæзонгæ дзырдтыл куыст. Уацмысы сæйраг хъуыды. Цæуыл мæт кодта Андрейы мад? Тæппуд уæвын цæмæй æвзæр у? Цы у æппæтæй сæйрагдæр, авторы хъуыдымæ гæсгæ, сывæллоны хъомылады? Радзырды мидисмæ гæсгæ цыбыр сочинени ныффыссын сабитæн сæхи миниуджыты тыххæй.	Зонын: цæмæй райы поэты зæрдæ; æрдзы хъæздыгдзинад куыд равдыста æмæ ног дзырдты нысаниуæг Арæхсын: ныхасы рæзтыл бакусын, мидисдзурыныл архайын
73.	1		Цæрукъаты В. «Æнæном салдат».	Ног æрмæг	Лирикон æмдзæвгæ. Автор. Темæ. Цæмæн хуыйны æмдзæвгæ афтæ? Уæлахизы бæрæгбоны цæмæн ахæм кад ваййы æнæном салдатæн. Кæм ын ис цыртдзæвæн? Ирыстоны та хæстон хъæбатыртæн кæм зоныс цыртдзæвæнтæ?	Зонын: цæмæй райы поэты зæрдæ; æрдзы хъæздыгдзинад куыд равдыста æмæ ног дзырдты нысаниуæг Арæхсын: хъæугæ уацмыс ссарынмæ, æмдзæвгæйы мидис зонын дзурын,
74.	Кæм райгуырдтæн, мæхи кæм базыдтон					

75.	1		Бзарты Р. «Ирыстон»	Ног æрмæг	Радзырд. Йæ сæйраг хъуыды.Цавæр дыууæ хайыл дих кæны Ирыстон? Герб æмæ тырысайы нысаниуæг. Райгуыраен бæстæ æмæ ныййарæг мад. Фыдæлты æгъдæуттæ æмæ мадæлон æвзаг.	Зонын: цæмæй райы поэты зæрдæ; æрдзы хъæздыгдзинад куыд равдыста æмæ ног дзырдты нысаниуæг Арæхсын: уацмысы мидис радзурын, мидис зонын æмæ йæ здзурын,
76.	1		Гæдиаты Ц. «Цæмæн æй уарзын æз ма Фыдыбæстæ?» Къадзаты С. «Ирыстон». Палиндром.	Ног æрмæг	Автор. Уацмысы жанр. Цы у ирон лæгæн Фыдыбæстæ? Хи хъуыдытæ зæгъын. Аив, раст æмæ æмбаргæ каст. Нывыл баусын. Ирыстоны рæсугъ бынæтты тыххæй радзурын. Сочинени ныффыссын: «Мæ уарзон горæт, хъæу...»	Зонын: цæмæй райы поэты зæрдæ; æрдзы хъæздыгдзинад куыд равдыста æмæ ног дзырдты нысаниуæг Арæхсын: хъæугæ уацмыс ссарынмæ, æмдзæвгæйы мидис зонын æмæ йæ зæрдывæрдæй дзурын,.
77.	1		Чеджемты Г. «Курагаты хæрздæф»	Ног æрмæг	Уацмысы жанр. Йæ автор æмæ тæлмацгæнæг. Æнæзонгæ дзырдтыл куыст. Уацмысы сæйраг хъуыды. Цæуыл мæт кодта Андрейы мад? Тæппуд уæвын цæмæй æвзæр у? Цы у æппæтæй сæйрагдæр, авторы хъуыдымæ гæсгæ, сывæллоны хъомылады? Радзырды мидисмæ гæсгæ цыбыр сочинени ныффыссын сабитæн сæхи миниуджыты тыххæй.	Зонын: цæмæй райы поэты зæрдæ; æрдзы хъæздыгдзинад куыд равдыста æмæ ног дзырдты нысаниуæг Арæхсын: мидисыл бакусын, аив кæсын æмæ хи ныхæстæй дзурыныл архайын

Азы кæронмæ скъоладзаутæ хъуамæ базоной:

- æмбаргæ, аив æмæ раст кæсын;
- хъæлæсы уаг раст аразын;
- чысыл текст хинымæр кæсын;
- цы уацмыс бакастысты, уый мидисæй фæрстытæн раст дзуæппытæ дæттын;
- сæ хъуыдымæ гæсгæ кæрæдзимæ хæстæг дзырдтæ иртасын;
- радзырд, аргъау,æмдзæвгæ кæрæдзийæ иртасын;

- зындгонд фысджыты нæмттæ зонын, сæ уацмыстæ сын ранымайын.

Литературæ:

1. Дзапарты З.Кæсыны чиныг 2 къласæн. Дзæудж. 2011-10
2. Моурауты М. Дидактикон æрмæг ныхасы рæзтыл кусынаен. Дзæудж. 2011
3. Моурауты М. æмбисæндтæ æмæ уыци-уыцитæ. Дзæудж. 2011
4. Моурауты М Дидактикон хъæзтытæ æмæ улæфты минуттæ. Дзæудж. 2011-10-12
5. Уалыты Т., Джусойты К., Дзытиаты Э. Сывæллæттæ литературæйæ хæслæвæрдтæ 2 къл. Ирон æвзаг æмæ кæсыны уроктæм. Дзæудж. 2005
6. Уалыты Т. Цалдæр ныстуаны æрыгон ахуыргæнæгæн. Дзæудж. 2005
7. Бзарты Р. Нæ Райгуыраен бæстæйы истории. Алан æмæ Уæрæсе рагзаманты.
8. Ирон. æвзаг æмæ литературæйы программæтæ 1-11 къл. Дзæудж. 2005
9. Пагæты З. 1-4 къл. Ахуыргæнинагтæ кæсын- фыссын куыд зонынц, уымæн бæрæггæнæнтæ æвæрыны бæрцбарæнтæ. Дзæудж. «Ирыстон» 2003
10. Ёлдæттаты В. Нæ алыварсы дуне нывты хуызы. Дзæудж. «Ирыстон» 2003
11. Никандров Н.Д., Рыжаков М.В. Примерные программы начального общего образования. Ч.1 Просв.2009.
12. Демидова М.Ю. и другие. Оценка достижения планируемых результатов в начальной школе. Ч.1 Просв.2010.

Сæрды тыххæй цы æрмæг рацыдысты, уымæй цы бадардтой сæ зæрдыл. Хи хъуыдытæ радзурын. Цыбыр радзырдтæ аразын. Æмдзæвгæ зæрдывæрдæй дзурын.

Диалогы архайын. Цы зонд амоны аргъау? Фæрстытæн дзуапп дæттын. Пълан аразын.

Уацмыс хæйттыл дих кæнын. Диалог аразын. Адæймаджы цавæр миниуджытыл дзырд цæуы радзырды? Аив кæсын, орфоэпийы нормæтæ хынцгæйæ. Аргъауы сырдонцъиуимæ йæ абарын

Афæдзы афон. Уацмыс хæйттыл дих кæнын. Сæргæндтæ сын æрхъуыды кæнын

Фæззæджы тарст. Зымæгон нывтæ. Нывимæ куыст. Аив кæсын. Радзырд æрхъуыды кæнын. Фæззæджы мæйтæ

Пълан аразын. Ног дзырдтæ бахъуыды кæнын. Адæймаджы хуыздæр миниуджытæн аргъ кæнын. Рæдыдтыл сæттын æмæ сæ раст кæнын.

Радзырдæн æндæр сæргонд дæттын. Нывтыл бакусын. «Сдзурын сæ кæнын». Фæрстытæн дзуапп дæттын.

Бинонтæ: мад, фыд хо æмææфсымæры 'хсæн ахастытæ. Рæстдзинад æмæ сайын. Уацмысы сæйраг персонаж. Рæдыд æмæ йæ раст кæнын. Уацмысы цаутæ фæд- фæдыл равæрын, сæйрагдæры дзы рахицæн кæнын

Жанр, темæ. Адæймаджы æвзæр миниуджытæ. Бинонтæ: мад æмææфсымæрты 'хсæн ахастытæ. Æмбисонды мидис æмбарын. Хъуыдыйæдтæ хъæугæ дзырдтæй æххæст кæнын. Лирикон æмдзæвгæ. Автор. Зымæгон æрдзы ивддзинадтæ. Абарст(мит æмæ ссад). Сабиты æнкъарæнтæ. Зæрдывæрдæй йæ ахуыр кæнын. Уыци-уыци. Радзырд. Зымæгон хъызт. Сырддонцыуы æргъæвст. Тудзийы диссаджы ми. Абарст(адæймаг æмæ цæрагойтæ). Радзырд хæйттыл дих кæнын. Сæргæндтæ сын хъуыды кæнын. Къордтæй куыст.

Тагъдзуринагтæ, æмбисæндтææмæ ирхæфсæнтæй цы бахъуыды кодтой. Ахуыргæнагæмæ скъоладзауты иумæйаг хатдзæг. Сабиты хи хъуыдытæ. Диалогон ныхас. Зæрдывæрдæй чи цавæр æмдзæвгæ бахъуыды кодта. Къордтæй æмæ къæйттæй куыстЛирикон уацмыс. Дзырдуатон куыст. Нывмæ гæсгæ радзырд кæнæ аргъау æрхъуыды кæнын.

Хи зонындзинæдтæсбæрæг кæнын. Цы бахъуыды кодтон рацыд æрмæгæй. Мæ зæрдыл тынгдæр цы бадардтон. Радзырд æмææмдзæвгæ кæрæдзийæ цæмæй хицæн кæнынц. Чиныджы кæрон цы нывтæ ис, уыдонæй темæмæ хæстæгдæр чи у, уымæ гæсгæ чысыл радзырд саразын. Æмдзæвгæйы афæдзы афон. Дзырд синонимæй ивын. Зæрдывæрдæй ахуыр кæнын. Аргъаумææмбисонд æрхæссын. Уацмысы сæйраг хъуыды æвдисæг бынат агурын.

Уацмысты жанртæ, сæсæйраг хъуыды. Дыууæ чызджы абарын, æмбисæндтæ сæмæрхæссын. Радзырдæн хорз кæрон æрхъуыды кæнын. Фæндонмæ гæсгææмдзæвгæйы хай зæрдывæрдæй ахуыр кæнын. Радзырдæн хорз кæрон æрхъуыды кæнын

Уацмысты сæйраг хъуыды. Жанртæ. Адæймаджы æвзæр миниуджытæ: æгоммæгæс, хивæнд хистæры ныхасæн аргъ нæ кæнын. Мады хъомыладон мадзæлттæ. Фарст: Мад раст бакодта?. Басняйы сæйраг хъуыды. Ирхæфсæн кæнæ басня зæрдывæрдæй бахъуыды кæнын.